

Puit- ja puidupõhised konstruktsioonid

Elmar Just

Puitkonstruktsioonide õpikud

- Viimati eesti keeles ilmunud:
- 1985: Leonid Allikas.

Puit- ja plastkonstruktsioonid

- 1962: Leonid Allikas, Valdek Kulbach.
Puitkonstruktsioonid.

- 2016:

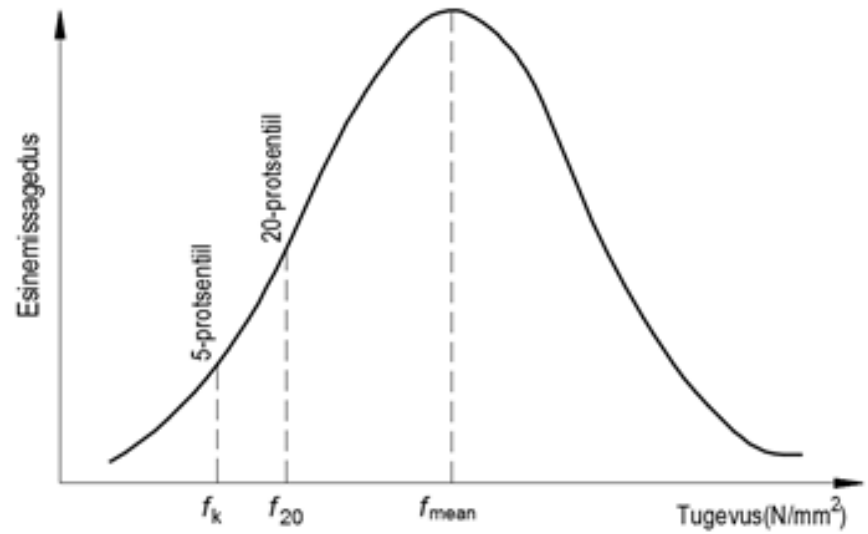
Puidu õpik

- Eurokoodeks 5

Tugevusklassid

Tugevusklassid

Okaspuidu tugevusklassid on esitatud standardis EVS-EN 338:2016

C14, C16, C18, C20, C22, C24, C27, C30, C35, C40, C45, C50

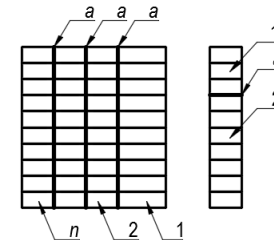
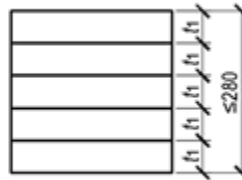
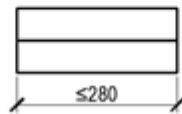
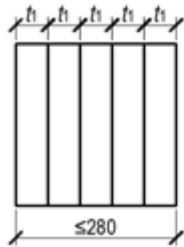
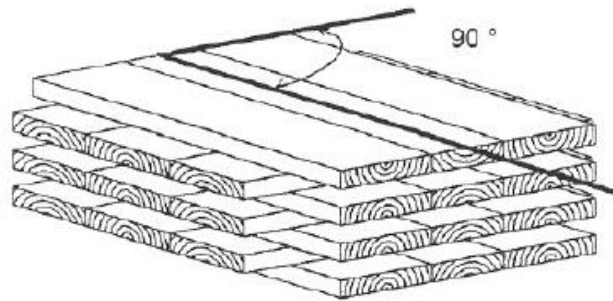
Eestis: C16 ja C24.

Liimpuidu tugevusklassid on esitatud standardis EVS-EN 14080:2013.

Eestis: GL24h(c) kuni GL32h(c),

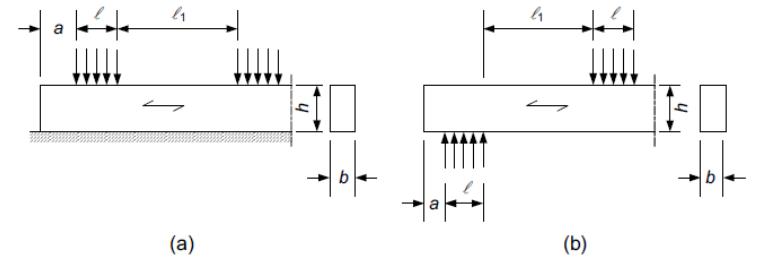
Uued materjalid

Puidu õpik

- Muutunud arvutusmeetodid

kontaktpikkust suurendatakse mõlemas suunas 30 mm võrra, kuid mitte rohkem kui a_1 , $l_1/2$ või l .

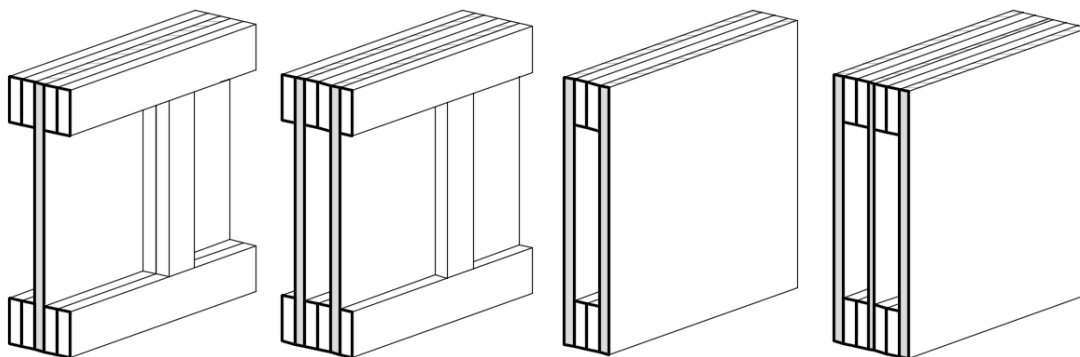

Puidu õpik

- Käsikiri 2010
  - Retsensioonid 2014
  - Lisati näiteülesanded
-
- 17 peatükki
  - 4 lisa

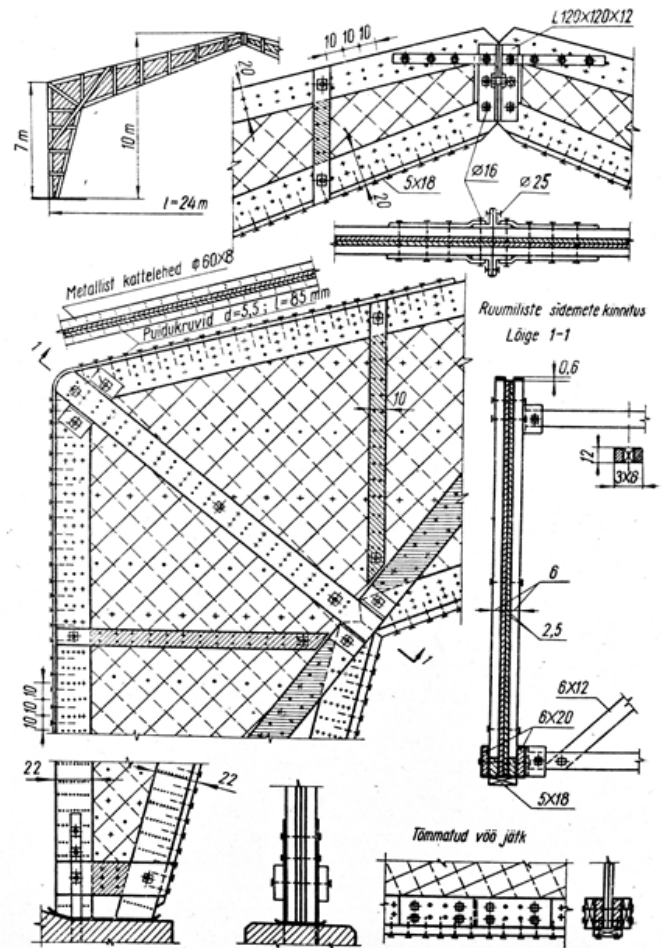
Liitkonstruktsioonid

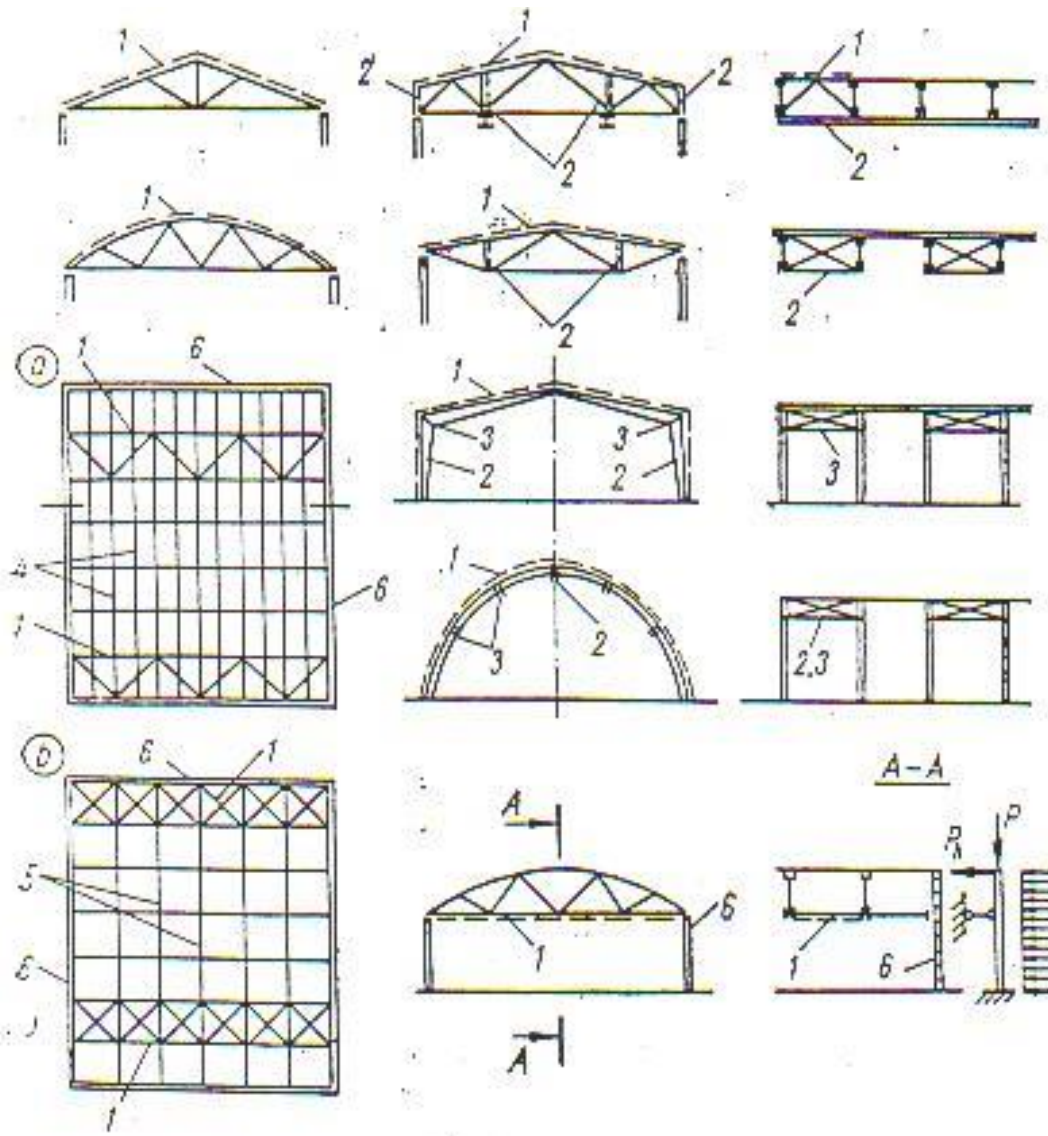
Liimpuitkonstruktsioonid

Saepuidust konstruktsioonid

Püsius

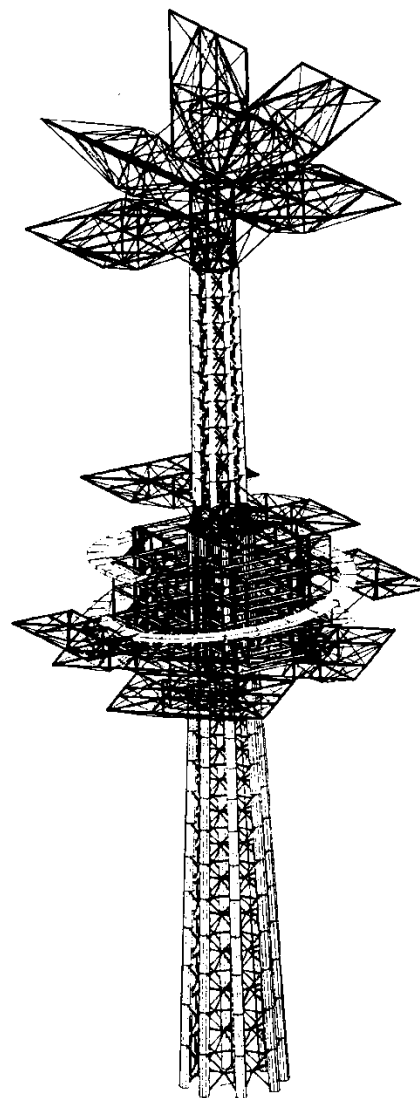
Korrusmajad

Puitkoorikud

Erikonstruksioonid

Puidu kestvus

Tulepüsius

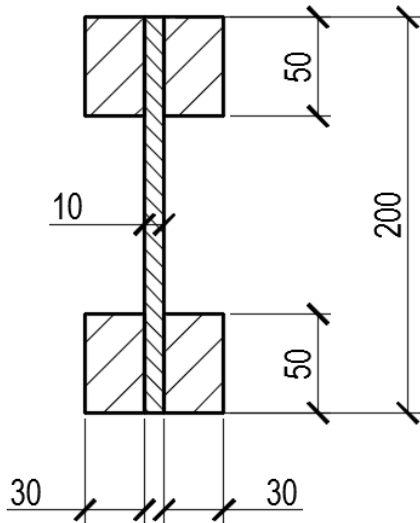
Metropol Parasol Sevilla

Kôrgus 26 m
Plaanis 150x70 m

Arvutusnäide

- Saematerjalist liimitud vööde ja laastplaadist seinaga liittala kandevõime kontroll

Konstruksiooni kasutusklass 1
koormus keskkestev.

Arvutusnäide

- **Kande- ja kasutuspiirseisund**
- Erinevate piirseisundite arvutusmudelid peavad arvestama:
  - erinevate materjalide omadusi (tugevus ja jäikus);
  - materjalide erinevat käitumist ajas (koormuse kestvus, roome);
  - erinevaid kliimatingimusi (temperatuur, niiskuse vaheldumine);
  - erinevaid projekteerimisolukordi (ehituse etapid, toetingimuste muutumine).

Arvutusnäide

Vööd

C24

modifikatsioonitegur $k_{\text{mod},f} = 0,80$

deformatsioonitegur $k_{\text{def},f} = 0,60$

Rahvusliku lisa kohaselt materjali osavarutegur saepuidule $\gamma_M = 1,3$

Arvutuslikud tugevused:

$$f_{m,d} = 14,8 \text{ N/mm}^2$$

$$f_{c,0,d} = 12,9 \text{ N/mm}^2$$

$$k_c = 0,95$$

arvestab survevöö põiksuunalist ebastabiilsust

$$f_{t,0,d} = 8,6 \text{ N/mm}^2$$

$$E_{\text{mean},f} = 11\,000 \text{ N/mm}^2$$

Arvutusnäide

Tala sein

OSB-3

paksus $t=10$ mm

modifikatsioonitegur $k_{\text{mod},w} = 0,40$

deformatsioonitegur $k_{\text{def},w} = 1,50$

Rahvusliku lisa kohaselt materjali osavarutegur saepuidule $\gamma_M = 1,2$

Arvutuslikud tugevused:

$$f_{m,w,d} = 10,1 \text{ N/mm}^2$$

$$f_{c,w,d} = 8,9 \text{ N/mm}^2$$

$$f_{t,w,d} = 4,0 \text{ N/mm}^2$$

$$f_{v,0,d} = 3,8 \text{ N/mm}^2$$

$$f_{v,90,d} = 0,56 \text{ N/mm}^2$$

$$E_{\text{mean},w} = 4\,930 \text{ N/mm}^2$$

Arvutusnäide

Koormused

$$M_d = 4,0 \text{ kNm}$$

$$N_d = 15 \text{ kN}$$

$$V_d = 4,8 \text{ kN}$$

Arvutusnäide

- Seinal on OSB-plaadist roome tõttu suuremad deformatsioonid kui puitvöödel
- Aja jooksul normaalpinge vöödes kasvab ja seinas väheneb.
- Seinas olevad normaalpinged arvutatakse algolukorras (hetkelise paigutuse korral) ja vöödes lõppolukorras (lõplike paigutuste puhul, kus võetakse arvesse roome ja niiskuse koosmõjust tekkinud paigutusi ajas).

Arvutusnäide

Liitristlõike arvutuslikud parameetrid redutseerituna puidule leitakse seostega

$$A_{ef} = A_f + \frac{(1 + k_{def,f})E_{mean,w}}{(1 + k_{def,w})E_{mean,f}} A_w$$

$$I_{ef} = I_f + \frac{(1 + k_{def,f})E_{mean,w}}{(1 + k_{def,w})E_{mean,f}} I_w$$

Arvutusnäide

Parameetrite arväärtused algolukorras

$$A_{ef} = (4 \cdot 50 \cdot 30) + \frac{(1+0,0) \cdot 4930}{(1+0,0) \cdot 11000} (10 \cdot 200) = 6,90 \cdot 10^3 \text{ mm}^2$$

$$I_f = 4 \cdot \left(\frac{30}{12} \cdot 50^3 + 30 \cdot 50 \cdot 75^2 \right) = 35,0 \cdot 10^6 \text{ mm}^4$$

$$I_w = \frac{10}{12} \cdot 200^3 = 6,67 \cdot 10^6 \text{ mm}^4$$

$$I_{ef} = \left[35 + \frac{(1+0,0) \cdot 4930}{(1+0,0) \cdot 11000} \cdot 6,67 \right] \cdot 10^6 = 37,99 \cdot 10^6 \text{ mm}^4$$

Arvutusnäide

Parameetrite väärtused lõppolukorras

$$A_{ef} = (4 \cdot 50 \cdot 30) + \frac{(1 + 0,6) \cdot 4930 \cdot 10 \cdot 200}{(1 + 1,5) \cdot 11000} = 6,57 \cdot 10^3 \text{ mm}^2$$

$$I_{ef} = \left[35 + \frac{(1 + 0,6) \cdot 4930 \cdot 6,67}{(1 + 1,5) \cdot 11000} \right] \cdot 10^6 = 35,29 \times 10^6 \text{ mm}^4$$

Arvutusnäide

Surutud vöö kontroll lõppolukorras

Vöö äärmise kiu arvutuslik survepinge peab rahuldama tingimust:

$$\sigma_{f,c,max,d} \leq f_{m,d}$$

$$\sigma_{f,c,max,d} = \left(\frac{M_d}{I_{ef}} z \right) + \left(\frac{N_d}{A_{ef}} \right) = \frac{4,0 \cdot 10^6 \cdot 100}{35,29 \cdot 10^6} + \frac{15 \cdot 10^3}{6,57 \cdot 10^3} = 13,6 < f_{m,d} = 14,8 \text{ N/mm}^2$$

Tingimus on täidetud.

Arvutusnäide

Tõmmatud vöö kontroll lõppolukorras

Vöö äärmise kiu arvutuslik tõmbepinge peab rahuldama tingimust

$$\sigma_{f,t,max,d} \leq f_{m,d}$$

$$\sigma_{f,t,max,d} = \left(\frac{M_d}{I_{ef}} z \right) - \left(\frac{N_d}{A_{ef}} \right) = \frac{4,0 \cdot 10^6 \cdot 100}{35,29 \cdot 10^6} - \frac{15 \cdot 10^3}{6,57 \cdot 10^3} = 9,0 < f_{m,d} = 14,8 \text{ N/mm}^2$$

Tingimus on täidetud.

Arvutusnäide

Tõmmatud vöö kontroll lõppolukorras

Vöö keskmine arvutuslik tõmbepinge peab rahuldama tingimust

$$\sigma_{f,t,d} \leq f_{t,0,d}$$

$$\sigma_{f,t,\max,d} = \left(\frac{M_d}{I_{ef}} z \right) - \left(\frac{N_d}{A_{ef}} \right) = \frac{4,0 \cdot 10^6 \cdot 75}{35,29 \cdot 10^6} - \frac{15 \cdot 10^3}{6,57 \cdot 10^3} = 6,2 < f_{t,0,d} = 8,6 \text{ N/mm}^2$$

Tingimus on täidetud.

Arvutusnäide

Seina survepinge kontroll algolukorras

Seina arvutuslik survepinge peab rahuldama tingimust

$$\sigma_{c,w,d} \leq f_{c,w,d}$$

$$\sigma_{c,w,d} = \left(\left(\frac{M_d}{I_{ef}} z \right) + \left(\frac{N_d}{A_{ef}} \right) \right) \cdot \frac{E_{mean,w}}{E_{mean,f}} = \left(\frac{4,0 \cdot 10^6 \cdot 100}{37,99 \cdot 10^6} + \frac{15 \cdot 10^3}{6,90 \cdot 10^3} \right) \frac{4930}{11000} = 5,7 < f_{c,w,d} = 8,9 \text{ N/mm}^2$$

Tingimus on täidetud.

Arvutusnäide

Seina tõmbepinge kontroll algolukorras

Seina arvutuslik tõmbepinge peab rahuldama tingimust

$$\sigma_{f,t,max,d} \leq f_{t,w,d}$$

$$\sigma_{f,t,max,d} = \left(\left(\frac{M_d}{I_{ef}} z \right) - \left(\frac{N_d}{A_{ef}} \right) \right) \frac{E_{mean,w}}{E_{mean,f}} = \left(\frac{4,0 \cdot 10^6 \cdot 100}{37,99 \cdot 10^6} - \frac{15 \cdot 10^3}{6,90 \cdot 10^3} \right) \cdot \frac{4930}{11000} = 5,7 < f_{t,w,d} = 8,9 \text{ N/mm}^2$$

Tingimus on täidetud.

Arvutusnäide

Tala seinas mõjuva nihkejõu kontroll

Seina mõlkumiskontrolli ei ole vaja teha, kuna on täidetud nõue

$$h_w \leq 70b_w$$

Käesolevas ülesandes

$$h_w = 100 \text{ mm} < 70b_w = 700 \text{ mm}$$

$$h_w = 200 < 35b_w = 350 \text{ mm}$$

seega tuleb arvutuslikku nihkejõudu kontrollida tingimuse järgi

$$F_{v,w,Ed} = 4,8 \text{ kN} < b_w h_w \left[1 + 0,5 \frac{(h_{f,t} + h_{f,c})}{h_w} \right] f_{v,0,d} = 10 \cdot 100 \cdot \left(1 + 0,5 \frac{50 + 50}{100} \right) \cdot 3,8 = 5,7 \text{ kN}$$

Mõlemad tingimused on täidetud.

Arvutusnäide

Vöö ja seinavahelise liimliite kontroll lõppolukorras

Kuna vöödes normaalpinge aja jooksul kasvab, kasvab pinge ka vöö ja seinavahelistes liimvuukides.

Liimvuukide pinget kontrollitakse lõppolukorras, kui

$$h_f = 50\text{mm} > 4b_w = 40\text{mm}$$

avaldisega

$$\tau_{\text{mean,d}} \leq f_{v,90} \left(4b_w / h_f\right)^{0,8}$$

Arvutusnäide

Vöö ja seinavahelise liimliite kontroll lõppolukorras

Nihkepinge vuugis leitakse valemiga

$$\tau_{mean,d} = \frac{V_d S_f}{I_{ef} l_g} = \frac{4,8 \cdot 10^3 \cdot 225 \cdot 10^3}{35,29 \cdot 10^6 \cdot 100} = 0,31$$

kus l_g on vöö ja seinavahelise liimvuugi laius.

$$S_f = 2(50 \cdot 30 \cdot 75) = 225 \cdot 10^3 \text{ mm}^3$$

$$l_g = 2 \cdot 50 = 100 \text{ mm}$$

Tingimuse kontroll $0,31 < 0,56 \cdot \left(\frac{4 \cdot 10}{50}\right)^{0,8} = 0,47$

Tingimus on täidetud.